

Mägimatkade hindamisjuhend

Mägimatkamine on üks matkaliike, kõrvuti tavalise jalgsimatkamise, suusamatkamise, jalgrattamatkamise, veematkamise, auto-motomatkamise ja speleomatkamisega. **Erinevus tavalisest jalgsimatkamisest** on selles, et mägitatk saab toimuda ikkagi ainult **kõrgmägedes**, kus leidub kindla raskusastmega kurusid ja tippe.

Teiselt poolt on mägitatkamine lähedane alpinismile, erinevus on vaid stiilis. Kui alpinismis on tavaliselt kindlas orus baaslaager ja sealt käiakse suhteliselt kerge kotiga ümbruskonna tippudes, siis mägitatkajatel on reeglina pikem marsruut, mille käigus ületatakse ahelikke, kus leidub eri raskusastmega mäekurusid. **Mägitatkal kurude ületamise kõrval** võetakse mõnikord ette ka tippe ja harjatraaverseid. Kogu varustus kantakse endaga kaasas, mõnikord tehakse seljakoti kergendamiseks ka pandam, so. jäetakse osa varustust peidupaika. Oluline on marsruudi kohta info otsimine, matka planeerimine ja õige taktika. Reeglina on see kogemustega grupijuhil ülesanne.

Kui räägime **sportlikust matkamisest** ja **matkade võrdlemisest**, siis tuleb aluseks võtta mingid normatiivid. Eesti Matkaliidu (EML) poolt on 2005. a. kinnitatud „Sportlike matkade klassifikatsioon“ ja vastavad normatiivid. Võtamegi need käesoleva juhendi aluseks.

Mägitatka raskusastmeid (r/a) on EML süsteemis 6, kusjuures kriteeriumiteks on: min. kurude arv (2-7) ja kurude raskuskategooriad (1A-3B), kilometraaz (60-160 km), päevade arv (4-20 p), kõrguste summa (2500-11000 m). Kurude ja tipumarsruutide raskuskategooriaid ning kirjeldusi võib leida vastavast kirjandusest.

Mägitatkade r/a hindamise aluseks on järgmine tabel:

r/a	Klassifitseeritud kurude min. arv ja nende raskuskategooriad							Kilometraaz (min)	Kestus (min)	Kõrguste summa (min)
	Kokku	1A	1B	2A	2B	3A	3B	km	päeva	meetrit
I	2	2						60	4	2500
II	3	1	2					90	6	3500
III	4		1	2				140	10	6000
IV	5		1	1	2			150	13	8000
V	6			1	1	2		160	16	10000
VI	7				1	2	1	160	20	11000

Kurusid võib osaliselt asendada vastava raskuskategooria tippudega. Lisaks on olemas ka lihtsaid raskuskategooriata kurusid, mis mägitatka r/a hindamisel otseselt arvesse ei lähe. Lisaks peab arvestama kas kuru ületati või tõusti ühepoolsest – viimast arvestada kraad madalamalt (näiteks 2A->1B). Samuti on vahe hooaja ja hooajavälise matka vahel – viimasel juhul võib raskemate tingimuste tõttu kilometraaz olla 25% väiksem. Kui vähemalt üks marsruudi minimaalnõuetest, kas pikkus või kõrguste summa (vertikaalne kilometraaz) on täidetud, on aktsepteeritav teise nõude alataitmine kuni 25% ulatuses.

Mägiipiirkonnad, kus kindlasti saab teha sportlikke mägitatku: Lääne-Alpid (kuni V r/a.), Ida-Alpid (IV), Püreneed ja Sierra Nevada (III), Lääne-Kaukasus (V), Kesk-Kaukasus (VI), IdaKaukasus (VI), Taga-Kaukaasia (III), Pamiiri-Alai (VI), Pamiir (VI), Lääne-Tjan-Šan (IV), Põhja-Tjan-Šan (V), Kesk-Tjan-Šan (VI), Altai (VI), Džungaaria (IV), Himaalaja (VI), Karakorum (VI), Sise-Aasia mägiad (VI), Uus-Meremaa (IV), Alaska (VI), Kaljumäestik (V), Andid, Patagoonia (V).

Taoliste mägiipiirkondade nimekiri tulevikus kindlasti täieneb või täpsustub. Reeglina on nendes mägiipiirkondades ka liustikud. Rõhutame, et matk keskmäestikes (kus puuduvad raskusastmega kurud) või üks tippuots kõrgmägedes ei ole veel sportlik mägitatk eespoolmainitud tähenduses.

Kõrgemalt hinnatakse matkajuhtimist ja esmaläbitud marsruute. Konkursile esitamisel tuleb seepärast kindlasti märkida grupijuhi nimi, ka siis kui viimane ei ole Firni liige. Samuti on soovitatav esitada kõik antud hooajal tehtud matkad. Konkursi arvestusse lähevad vaid Firni liikmed. **Mägitatka minimaalne raskusaste Firni parima konkursil auhindamiseks on: a) juhina – II r/a, b) osavõtjana – III r/a.** Kui juhul b on osavõtjaid mitu, siis komisjon kas otsustab muude kriteeriumide (näiteks on mõni osalenud ka muudel matkadel) järgi või läheb hooaja parima mägitatkaja tiitel esitatud osavõtjate vahel jagamisele. Konkurs võib olla oma olemuselt nii parima(te) matkaja(te) valimine, samas võib olla ka parima matka valimine, see jääb igal konkreetsel juhul zürri otsustada.

Koostas:

Kalle Kiiranen, 01.10.2013